

Základní škola a základní umělecká škola, Liberec, Jabloňová 564/43
příspěvková organizace

**ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
ŠKOLNÍ DRUŽINY**

**Školní družina při ZŠ a ZUŠ Jabloňová
LIBEREC**

1. ÚVOD

Školní družina je součástí školy a v historickém vývoji našeho školství získala nezastupitelné místo. V oblasti výchovně vzdělávací práce navazuje na činnost školy a přispívá k obecnému cíli - připravit jedince pro život ve stávající společnosti a prostřednictvím aktivit výchovy mimo vyučování napomáhat k vybavení žádosými **kompetencemi** - vědomostmi, dovednostmi, schopnostmi, postoji a hodnotami.

V návaznosti na nový školský zákon (zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání) probíhají ve školství změny zpracováním školních vzdělávacích programů (ŠVP). Také školní družina (ŠD) zpracovává svůj ŠVP, který vychází z Rámcového vzdělávacího programu základního vzdělávání, ve kterém jsou stanoveny:

- Cíle základního vzdělávání.
- Klíčové kompetence.
- Průřezová témata.
- Vzdělávací oblasti.

Poslání školní družiny

Školský zákon (zákon č. 561/2004 Sb.) v § 111 zařazuje ŠD do oblasti zájmového vzdělávání a ukládá poskytovat účastníkům naplnění volného času zájmovou činností. Další podrobnosti upravuje vyhláška č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání. ŠD plní několik funkcí a naším cílem je co nejlépe naplňovat tyto funkce:

1. Sociální - péče o mladší žáky zaměstnaných rodičů.
2. Relaxační - umožňuje žákům věnovat se odpočinkovým činnostem, aktivitám podle vlastního výběru a realizaci zálib.
3. Regenerační - pomáhá k regeneraci sil po vyučování.
4. Kompenzační - zejména pohybové aktivity jsou žádosým protikladem sedavého zaměstnání při vyučování.
5. Výchovné - ŠD je významným výchovným prvkem, činnost je cílevědomě řízena kvalifikovaným vychovatelem.

Poslání vychovatele

Vychovatel ve školní družině má významné místo ve školské soustavě především pro žáky od 1. do 4. ročníku, protože děti zaměstnaných rodičů tráví v ŠD denně 3 - 6 hodin. Pobyt ve ŠD se stává významným formativním činitelem probíhajícím pod vedením kvalifikovaného vychovatele.

Posláním vychovatele je zejména:

- Být iniciátorem a průvodcem žáka při činnostech.
- Navozovat program a tento přímo či nepřímo řídit.
- Probouzet v žácích aktivní zájem o okolí, sociální kontakty, komunikaci, chuť dívat se kolem sebe a vnímat podněty.
- Podněcovat a rozvíjet přirozenou zvědavost žáka, chuť objevovat nové.
- Posilovat odvalu a zájem projevit se, ukázat, co všechno zvládne.
- Provádět hodnocení činnosti. Žádosí projevy přiměřeně oceňovat a chválit.

Vychovatel rozvíjí u dětí zejména:

- Sociální kompetence - zdravé sebevědomí, sebejistotu, schopnost být sám sebou.
- Schopnost přizpůsobit se životu v sociální skupině i v multikulturní společnosti.
- Základy pro celoživotní učení.
- Schopnost jednat v duchu základních lidských a etických hodnot.

Vychovatel bude při práci dodržovat tyto požadavky na pedagogiku volného času:

- Pedagogického ovlivňování volného času.
- Dobrovolnosti.
- Zájímavosti a zájmovosti, pestrosti a přitažlivosti.
- Aktivity.
- Citlivosti a citovosti.
- Seberealizace.

Základní principy práce ve školní družině

Základním prostředkem práce ve ŠD je hra, která přináší kladné emoce a navozuje nové zážitky (zážitková pedagogika), nabízí možnosti vstupu do nejrůznějších rolí, situací, vztahů a odehrává se ve skutečném nebo navozeném prostředí. Podmínkou je přitažlivý námět. Hra vede k řešení úkolů individuálně nebo v týmu, vede žáky k dodržování stanovených pravidel, učí přijímat výhru i prohru. Napomáhá rozvoji různých složek osobnosti - samostatnosti, zodpovědnosti, tvořivosti, rozhodnosti, schopnosti týmové spolupráce, taktickému myšlení a strategickému plánování. Umožňuje lepší poznání sebe samého, buduje psychickou odolnost, sebevědomí a sebedůvěru, navozuje kladné emoce.

2. CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ VE ŠKOLNÍ DRUŽINĚ

CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ

Obecné cíle vzdělávání jsou uvedeny v § 2 a § 44 zákona č. 561/2004 (školský zákon) a v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání v kapitole 3.2. Na základě těchto obecných cílů jsme si stanovili konkrétní cíle vzdělávání v naší školní družině.

Konkrétní cíle vzdělávání:

- Pobytu ve školní družině využít jako příležitost k naplňování volného času a seznamováním s nabídkou různých činností přispívat k výchově k volnému času.
- Individuální přístup, posilování sebevědomí u plachých žáků, naslouchání žákům, zájem o jejich problémy.
- Zajistit, aby prostředí pro činnost ve ŠD bylo vstřícné, podnětné, zajímavé a obsahově bohaté.
- Vytvářet příznivé sociální klima, pozitivní náladu u žáků v době pobytu ve ŠD.
- Umožnit žákům volný pohyb v areálu družiny, to znamená přecházení z oddělení do oddělení podle zájmů dětí.
- Nechat žáky projevovat se, bavit a zaměstnávat přirozeným dětským způsobem.
- Dosáhnout stavu, aby se žáci cítili jistě, bezpečně, radostně, spokojeně.
- Získat důvěru žáků a v případě potřeby jim pomáhat při řešení vážných problémů.

- Vést žáky k dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví.
- Činností ve ŠD rozvíjet zájmy, tvořivost, nadání a talent žáků.
- Činnosti využít k posilování charakterových vlastností jako je trpělivost, pečlivost, přesnost, estetika.
- Respekt k individuálním zájmům a potřebám žáků, napomáhat k rozšiřování znalostí o právech dítěte.
- Umožnit žákům podílet se na tvorbě programu.
- Hraní žáků v kolektivu, zejména pohybové aktivity, chápat jako předcházení negativním jevům spotřební společnosti.
- Prevence sociálně patologických jevů.

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Zájmové vzdělávání ve školní družině bude přispívat svými specifickými prostředky k vytváření kompetencí na úrovni, která je pro jednotlivé žáky dosažitelná. Bude uplatňován komplexní přístup při výchovně vzdělávací práci. Rozvíjet budeme tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení (K 1)

- Žák
- klade si otázky a hledá na ně odpovědi, všímá si souvislostí mezi jevy, získávané vědomosti dává do souvislostí
 - získané zkušenosti uplatňuje v praktických situacích
 - umí zhodnotit své výkony a výkony druhých
 - zúčastňuje se soutěží pořádaných ve ŠD
 - má možnost realizovat vlastní nápady
 - rozšiřuje poznatky o světě lidí, kultury, přírody a techniky.

Kompetence k řešení problémů (K 2)

- Žák
- všímá si dění i problémů ve svém okolí
 - problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti a svého úsudku, postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje
 - rozlišuje správná a chybná řešení, spontánně vymýšlí nová řešení
 - chápe, že vyhýbání se problémům nevede k cíli
 - započaté činnosti dokončuje.

Kompetence komunikativní (K 3)

- Žák
- vyjadřuje vhodně formulovanými větami své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi
 - komunikuje vhodně a bez ostychu s vrstevníky i dospělými ve škole i mimo školu
 - komunikuje kultivovaně
 - umí se zapojit do diskuse, vystoupit před kolektivem, obhajovat svůj názor a vyslechnout názory druhých.

Kompetence sociální a personální (K 4)

- Žák
- chápe, že za sebe i své jednání odpovídá, umí nést důsledky za svá rozhodnutí
 - projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, umí pomáhat slabším
 - rozpozná vhodné a nevhodné chování
 - vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit
 - ve skupině spolupracuje, učí se týmové práci, dokáže se prosadit i podřídit – přijmout kompromis
 - je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi
 - zná a umí v praxi uplatňovat zásady společenského chování.

Kompetence občanské (K 5)

- Žák
- uvědomuje si svá práva a povinnosti, respektuje práva druhých
 - k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, uvědoměle
 - dbá na své osobní zdraví i zdraví druhých, používá bezpečně nástroje, materiál a vybavení
 - chápe význam tradic a kulturního dědictví, seznamuje se s významnými svátky a výročími
 - podle svých možností přispívá k ochraně životního prostředí - odhaduje rizika svých nápadů.

Kompetence pracovní (K 6)

- Žák
- svoje činnosti se učí plánovat, organizovat, řídit a hodnotit
 - zúčastňuje se pestré nabídky zájmové činnosti ve ŠD, z nichž některé mohou ovlivnit volbu povolání
 - při pracovních činnostech dodržuje zásady bezpečnosti podle pokynů vychovatele
 - dodržuje stanovené pracovní postupy
 - při práci využívá znalosti a zkušenosti získané při vzdělávání
 - vybavení družiny, školy a města chápe jako výsledek práce mnoha lidí, chápe jejich společenský význam a chrání jej před poškozováním.

Kompetence k trávení volného času (K 7)

- Žák
- orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času
 - umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic
 - rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinových i individuálních činnostech
 - činnosti ve volném čase využívá k vytvoření návyků pro udržení zdravého životního stylu
 - umí říci „ne“ nevhodným nabídkám na využití volného času.

3. FORMY, DÉLKA A ČASOVÝ PLÁN ZÁJMOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Formy VZDĚLÁVÁNÍ VE ŠKOLNÍ DRUŽINĚ

Činnost školní družiny upravuje vyhláška č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání. V souladu s citovanou vyhláškou se činnost dělí na pravidelnou, příležitostnou, nabídku spontánních aktivit, osvětovou a individuální.

Pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost

Pravidelná činnost tvoří základ práce ŠD. Žáci jsou rozděleni do 6 oddělení. V odděleních je organizována podstatná část výchovné, vzdělávací a zájmové činnosti. Jedná se zejména o organizované aktivity zaměřené na pohybovou, pracovní, výtvarnou a hudební výchovu. V náplni nechybí dopravní a přírodovědná výchova.

Pro rozvíjení schopností žáků pracují **zájmové kroužky**, do kterých se v případě zájmu mohou přihlásit i děti, které nenavštěvují pravidelně ŠD:

- Kašírování 2.-5.ročník
 - Keramika 1.ročník
 - Keramika 2.-5.ročník
 - Výtvarný 1.ročník
 - Výtvarný 2.-5.ročník
 - Taneční 1.-5.ročník
 - Sportovní hry 1.-5.ročník
 - Vaření 2.-9.ročník
 - Gymnastika 1.-4.ročník
- } 1x týdně

Příležitostná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost

Pro uplatnění zájmů a dovedností žáků jsou v průběhu školního roku organizovány příležitostné akce zaměřené na různé oblasti vzdělávání. Zpravidla se jedná o akce celé družiny. Připraveny jsou i projekty, které napomohou zábavnou formou k rozšíření vědomostí žáků. Některé akce jsou již tradiční a opakují se každý rok, jiné se pořádají v daném roce podle aktuálních zájmů. Jsou to:

- návštěva dopravního hřiště
- soutěž taneční
- soutěž ve zpěvu
- besedy s příslušníky městské policie
- soutěže atletické
- spolupráce s městskou knihovnou
- vánoční besídka
- malování na chodníku.

Nabídka spontánních činností

Spontánní aktivity umožňují žákům vybírat si z nabízených příležitostí činnost podle vlastních zájmů. Ve ŠD mohou využít prostory a vybavení k hrám, tvořivosti, rozvíjení fantazie. Žáci mohou přecházet z jednoho oddělení do druhého. Využít mohou například tělocvičnu ŠD, poslech hudby, knihovnu, počítače s připojením na internet, stolní hry, hračky. Na školním dvoře a hřišti mohou využít koloběžky, stolní tenis, míčové hry.

Osvětová činnost

Spočívá ve shromažďování a poskytování informací žákům o možnostech využívání volného času apod. Součástí je i prevence sociálně patologických jevů.

Individuální práce

Individuální práce se žáky je běžnou součástí práce vychovatelů. Může mít různou podobu:

- a) Práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
- b) Pomoc při řešení individuálních problémů žáků.
- c) Řešení výchovných problémů žáků.

Délka a časový plán VZDĚLÁVÁNÍ

Délka vzdělávání ve školní družině je stanovena na jeden školní rok, protože každý rok se složení žáků ve ŠD mění. ŠVP současně umožňuje pružně reagovat na skutečnost, že část žáků navštěvuje školní družinu 2 - 3 roky a přiměřeně k tomu obsah upravovat v rámci daných tematických plánů.

Pro konkretizaci obsahu činnosti a příležitostných akcí je zpracován plán práce na daný školní rok.

OBSAH VZDĚLÁVÁNÍ

Školní družina vycházela při zpracování ŠVP z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Vzdělávací obsah je zpracován s využitím těchto částí Rámcového vzdělávacího programu:

- Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, určený pro 1.stupeň ZŠ. Obsahuje 5 témat:
 - Místo, kde žijeme
 - Lidé kolem nás
 - Lidé a čas
 - Rozmanitosti přírody
 - Člověk a jeho zdraví.
- Hudební výchova
- Výtvarná výchova
- Tělesná výchova
- Člověk a svět práce
- Literární výchova
- Průřezová témata.

Obsah vzdělávání družiny je rozdělen do dvou částí:

- Tematický plán
- Vybrané činnosti z průřezových témat.

TEMATICKÝ PLÁN

Obsah vzdělávání ve ŠD je rozdělen do pěti témat, které jsou zpracovány podle vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“ a poskytuje žákům znalosti a dovednosti o světě, přírodě, společnosti, historii, rodině a učí je vnímat vztahy mezi nimi. K naplnění cílů si ŠD stanovila v uvedených tématech činnosti, jimiž chce program naplňovat. U každého tématu jsou uvedeny rozvíjené klíčové kompetence a propojení s průřezovými tématy. Důraz je kladen na respektování individuálních potřeb a možností žáků.

Místo, kde žijeme

A. Dílčí výstupy, kterých žáci dosahují podle svých schopností	Zná prostředí školy, okolí školy a své město. Uplatňuje v praxi pravidla silničního provozu při pohybu ve městě. Ví, kde pracují rodiče.
B. Klíčové kompetence : <ul style="list-style-type: none">• K učení • K řešení problémů • Komunikativní • Sociální a personální • Občanské• Pracovní • K trávení volného času	Žák: <ul style="list-style-type: none">• Poznává místo a okolí svého bydliště, znalosti zařadí do souvislostí, získané zkušenosti uplatňuje v praktických situacích.• Všímá si dění i problémů v okolí, podle možností na ně upozorní.• Vyjadřuje vhodně formulovanými větami myšlenky o daném tématu.• Ve skupině spolupracuje při plnění zadaného úkolu. Podle možností pomáhá druhým.• Uplatňuje znalosti z oblasti bezpečnosti.• Vybavení družiny, školy a města chápe jako výsledek práce mnoha lidí a chrání je před poškozováním.• Seznamuje se s institucemi ve svém okolí, které může využívat při účelném trávení volného času.
C. Metody a formy práce	Soutěže, rozhovory, vycházka, četba, exkurze, výstavy, besedy, kvízy, dílny, prezentace, individuální přístup, projekty, výklad.

D. Činnosti	<p>Orientujeme se ve škole, družině, známe organizaci provozu ve škole.</p> <p>Orientujeme se v nejbližším okolí školy.</p> <p>Na vycházkách se seznamujeme s významnými budovami, úřady, institucemi a památkami.</p> <p>Víme, kde se nacházejí instituce k vhodnému trávení volného času.</p> <p>Vyprávíme, které památky v okolí jsme navštívili a co jsme tam viděli.</p> <p>Při vhodných příležitostech se seznamujeme se základními dopravními značkami a víme jak správně přecházet silnici.</p> <p>Naučíme se nejméně jednu hanáckou písničku.</p> <p>Poznáváme okolní státy a jejich kulturu.</p>
E. Průřezová témata	<p>Výchova demokratického občana.</p> <p>Multikulturní výchova.</p>

Lidé kolem nás

A. Dílčí výstupy, kterých žáci dosahují podle svých schopností	<p>Zná příbuzenské vztahy v rodině.</p> <p>Zná a dodržuje svá práva a povinnosti.</p> <p>Zná možnosti kulturního vyžití ve svém okolí.</p> <p>Ví, že majetek má hodnotu a je nutné chránit osobní i společenský majetek.</p>
<p>B. Klíčové kompetence :</p> <ul style="list-style-type: none"> • K učení • K řešení problémů • Komunikativní • Sociální a personální <ul style="list-style-type: none"> • Občanské • Pracovní • K trávení volného času 	<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uplatňuje znalosti a zkušenosti v praktických situacích v mezilidských vztazích. • Nevyhýbá se problémům v kolektivu, snaží se je řešit. • Učí se formulovat své názory. • Chápe, že odpovídá za své jednání, umí nést důsledky za svá rozhodnutí. <p>Je ohleduplný k druhým, pomáhá slabším.</p> <p>Rozpozná vhodné a nevhodné chování (agresivitu, šikanu - dovede se jim bránit).</p> <p>Umí spolupracovat ve skupině.</p> <p>Je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uvědomuje si svá práva a povinnosti, respektuje práva druhých. • Vybavení družiny, školy, města chápe jako výsledek práce mnoha lidí a chrání je. • Zná kulturní instituce ve svém okolí a využívá je při trávení volného času.

C. Metody a formy práce	Komunitní kruh, rozhovory, vycházka, četba, poslech, exkurze, výstavy, besedy, kulturní vystoupení, prezentace, individuální přístup.
D. Činnosti	Orientujeme se v blízkých příbuzenských vztazích, v rodině. Dodržujeme zásady společenského chování. Dodržujeme dobré mezilidské vztahy, učíme se soužití se zdravotně postiženými žáky a žáky jiných národností. Seznamujeme se s obsahem Úmluvy o právech dítěte a chápeme význam jejího dodržování. Dodržujeme práva a povinnosti žáků školy, šetříme a chráníme majetek ve škole. Vážíme si věcí osobních i veřejných. Seznamujeme se s kulturními institucemi ve městě. Za pomoci citlivého přístupu vychovatele předcházíme projevům nesnášenlivosti mezi žáky.
E. Průřezová témata	Osobnostní a sociální výchova. Výchova demokratického občana. Multikulturní výchova.

Lidé a čas

A. Dílčí výstupy, kterých žáci dosahují podle svých schopností	Zná a dodržuje režim dne ve školní družině (vytváří si správné návyky). Ví, jak roční období ovlivňuje činnost v družině. Zná významné svátky a výročí v ČR.
B. Klíčové kompetence : • K učení • K řešení problémů • Sociální a personální • Občanské • Pracovní • K trávení volného času	Žák: • Všímá si souvislostí mezi jevy v průběhu jednotlivých ročních obdobích. • Učí se řešit problémy spojené s průběhem ročních období. • Chápe nutnost dodržování režimu dne pro zajištění provozu ve školní družině. • Poznává význam svátků a výročí. • Učí se plánovat, organizovat, řídit a hodnotit. Při práci používá bezpečně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje stanovená pravidla. • Umí rozlišit čas nutný na práci a na záliby (volný čas).
C. Metody a formy práce	Soutěže, komunitní kruh, rozhovory, vycházka, četba, poslech, exkurze, výstavy, besedy, dílny, kulturní vystoupení, výklad, individuální přístup, křížovky.

D. Činnosti	Seznamujeme se s režimem dne ve ŠD a chápeme nutnost jeho dodržování pro bezproblémový provoz ve ŠD. Provádíme různé činnosti ve ŠD v závislosti na ročních obdobích. Při činnostech ve ŠD se seznamujeme s významnými svátky a výročími. Seznamujeme se s nejvýznamnějšími kulturními památkami v místě a nejbližším okolí.
E. Průřezová témata	Osobnostní a sociální výchova.

Rozmanitosti přírody

A. Dílčí výstupy, kterých žáci dosahují podle svých schopností	Zná proměny planety Země a naší sluneční soustavy. Zná a dodržuje zásady ochrany přírody. Chápe význam třídění odpadů a podílí se na něm.
B. Klíčové kompetence : <ul style="list-style-type: none"> • K učení • K řešení problémů • Komunikativní • Sociální a personální • Občanské • Pracovní • K trávení volného času 	Žák: <ul style="list-style-type: none"> • Vědomosti získané při vzdělávání uplatňuje v praxi. • Všimá si problémů z oblasti ochrany přírody a přispívá řešení. • Dokáže formulovat problémy spojené s ochranou životního prostředí. • Chápe, že jen spoluprací všech lidí na planetě je možné zajistit ochranu přírody. • Chápe odpovědnost lidstva za poškozování životního prostředí a nutnost přírodu chránit. • Při úpravě zelených ploch se učí správně používat potřebné nářadí. • Chápe, že ochrana přírody může být vhodnou náplní volného času (např. členství v ČSOP).
C. Metody a formy práce	Soutěže, komunitní kruh, rozhovory, vycházka, četba, poslech, exkurze, výstavy, besedy, kvízy, dílny, prezentace, výklad, individuální přístup, projekty, testy, křížovky.

D. Činnosti	<p>Poznáváme planetu Zemi a sluneční soustavu (pozorování, návštěva hvězdárny).</p> <p>Seznamujeme se s podmínkami života na Zemi, rostlinami a živočichy.</p> <p>Známe svou odpovědnost k přírodě, přispíváme k ochraně životního prostředí.</p> <p>Dbáme na třídění odpadů a podílíme se na sběru odpadových surovin.</p> <p>Tvoříme výrobky z odpadového materiálu.</p> <p>Podílíme se na úpravě travnatých ploch v areálu školy.</p>
E. Průřezová témata	<p>Výchova demokratického občana.</p> <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.</p> <p>Environmentální výchova.</p>

Člověk a jeho zdraví

A. Dílčí výstupy, kterých žáci dosahují podle svých schopností	<p>Zná a dodržuje základní hygienické návyky.</p> <p>Dodržuje zásady bezpečného chování.</p> <p>Chová se obezřetně při setkání s neznámými lidmi.</p> <p>Uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu.</p>
<p>B. Klíčové kompetence :</p> <ul style="list-style-type: none"> • K učení • K řešení problémů • Komunikativní • Sociální a personální • Občanské • K trávení volného času 	<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ví, jak získané znalosti z oblasti první pomoci, bezpečnosti a dopravních předpisů využít v praxi. • Učí se správně řešit problémy spojené s hygienou, bezpečností práce a silničního provozu. • Komunikuje bez ostychu, vhodně a kultivovaně při hrách a ostatních činnostech ve ŠD, umí nahlásit nehodu či požár. • Rozpozná vhodné a nevhodné chování svoje i osob ve svém okolí. • Dbá na své osobní zdraví i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí. Uvědomuje si svá práva i práva druhých. • Pohybové činnosti ve ŠD ukazují na možnosti vybrat si vhodnou aktivitu pro volný čas. Umí říci NE nevhodným nabídkám na využití volného času.

C. Metody a formy práce	Soutěže, komunitní kruh, rozhovory, vycházka, sportovní hry, kvízy, testy, individuální přístup, projekty, výklad, dopravní hřiště, křížovky, nácvik - cvičení.
D. Činnosti	<p>Dodržujeme zásady osobní hygieny a čistoty při veškerých činnostech ve ŠD.</p> <p>Učíme se zásadám správného stolování.</p> <p>Uvědomujeme si nebezpečí kontaktu a komunikace s cizími osobami.</p> <p>Pohybové aktivity zařazujeme do každodenní činnosti ŠD - sportovní hry, soutěže, závody.</p> <p>Odhalujeme nevhodné jednání žáků (vandalismus, agresivita, šikana) a umíme se jim bránit.</p> <p>Dodržujeme pitný režim v době pobytu ve ŠD.</p> <p>Učíme se předcházet úrazům, umíme ošetřit drobná poranění.</p> <p>Učíme se bezpečně chovat v roli chodce a cyklisty.</p>
E. Průřezová témata	Osobnostní a sociální výchova.

Hudební výchova

A. Dílčí výstupy, kterých žáci dosahují podle svých schopností	<p>Umí vnímat různé hudební formy.</p> <p>Zaujímá aktivní vztah k hudbě.</p> <p>Umí správně dýchat při zpěvu.</p> <p>Dovede dodržovat rytmus, rozlišuje výšku tónu, délku a sílu.</p> <p>Dovede se spontánně a kulturně projevit v hudebně-pohybových činnostech.</p>
<p>B. Klíčové kompetence :</p> <ul style="list-style-type: none"> • K učení • Komunikativní • Sociální a personální • Občanské • K trávení volného času 	<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Umí intonovat, rozezná rytmus. Naučí se nové písně • Umí se spontánně projevit a pohybově vyjádřit. Zapojí se do sólového a skupinového zpěvu. • Prostřednictvím hudby rozvíjí svou osobnost, smyslovou a citovou kultivovanost a estetické kvality. • Uplatňuje hlavní zásady hlasové hygieny. • Rozvíjí svůj zájem o hudbu, ví, že hudba je vhodným naplněním volného času.
C. Metody a formy práce	Soutěže, dramatizace, četba, poslech, besedy, kulturní vystoupení, individuální přístup, nácvik - cvičení, výklad.

D. Činnosti	<p>Zpíváme s doprovodem kytary nebo jiného nástroje. Cvičíme rytmus prostřednictvím tleskání, ťukání. Učíme se první taneční kroky, hudebně pohybové hry, rytmicko melodické hry a dechové hry. Hrajeme sluchové hry - poznávání písní podle melodie nebo vytřukávaného rytmu. Posloucháme hudbu - hudební pohádky, písňe pro děti aj. Zařazujeme hudebně pohybové činnosti do kulturních vystoupení na veřejnosti. Cvičíme na hudbu, zkoušíme aerobic. Rozvíjíme estetické vnímání, citovost a aktivní vztah k hudbě. Při hudbě využíváme dětskou přirozenost, aktivitu a touhu po pohybu. Seznamujeme se s hudbou, písněmi a tanci z jiných zemí.</p>
E. Průřezová témata	<p>Osobnostní a sociální výchova. Multikulturní výchova.</p>

Výtvarná výchova

A. Dílčí výstupy, kterých žáci dosahují podle svých schopností	<p>Získá estetický vztah ke skutečnosti (práci, lidem, prostředí). Vnímá a chápe krásu v umění. Naučí se různé techniky výtvarného umění. Rozvíjí estetické názory, vkus a estetické potřeby. Rozvíjí fantazii, kreativitu, hravost, jemnou motoriku.</p>
<p>B. Klíčové kompetence :</p> <ul style="list-style-type: none"> • K učení • K řešení problémů • Komunikativní • Sociální a personální • Občanské • Pracovní • K trávení volného času 	<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pracuje s chutí, započatou práci dokončí. Tvoří spontánně, ale také vědomě. • Učí se řešit problémy vznikající při práci, spontánně vymýšlí nová řešení. • Umí vyjádřit své pocity prostřednictvím výtvarné práce. Chápe umění jako formu sdělení. • Ve skupině spolupracuje při společné práci. • K zadanému úkolu přistupuje odpovědně, uvědoměle. Dbá na své osobní zdraví i druhých. Získává aktivní postoj k výtvarnému umění. • Chápe, že výsledky tvorby lidí pomáhají zkrášlovat prostředí. • Vybírá si zájmovou činnost dle vlastních dispozic. Ví, že výtvarná výchova je vhodným naplněním volného času.

C. Metody a formy práce	Soutěže, ukázka, rozhovory, četba, výstavy, besedy, dílny, individuální přístup, výklad, malba, kresba.
D. Činnosti	<p>Tvoříme z přírodních i dalších materiálů. Pracujeme s modelínou, papírovými šablonami, barevným papírem. Tvoříme z netradičních materiálů (dřevěný kolíček na prádlo, zátka, papírová rulka, papírové krabičky). Pracujeme s barvami (rozpíjení, zapouštění, pozorování barevné struktury). Pracujeme s textilem, kombinujeme různé materiály (textil, gáza, vlna). Malujeme a kreslíme na různá témata. Malujeme vlajky různých zemí. Účastníme se výtvarné soutěže. Seznamujeme se s výtvarným uměním z jiných zemí.</p>
E. Průřezová témata	<p>Osobnostní a sociální výchova. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech. Multikulturní výchova.</p>

Tělesná výchova

A. Dílčí výstupy, kterých žáci dosahují podle svých schopností	<p>Zvládá s individuálními předpoklady jednoduché pohybové dovednosti jednotlivce i skupiny, usiluje o zlepšení. Spolupracuje při jednoduchých týmových činnostech a soutěžích. Uplatňuje zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech. Reaguje na základní pokyny při hrách a cvičeních.</p>
<p>B. Klíčové kompetence :</p> <ul style="list-style-type: none"> • K učení • K řešení problémů • Komunikativní • Sociální a personální • Občanské • Pracovní • K trávení volného času 	<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zná pravidla pohybových činností - her, závodů. • Problémy při hře řeší dodržováním zásady FAIR PLAY. • Umí říci svůj názor v případě potřeby (porušování pravidel). Umí se vhodným způsobem dohodnout na hře. • Spolupracuje ve skupině k dosažení společného výsledku. V případě potřeby pomáhá slabším. • Uvědomuje si svá práva i druhých, dodržuje pravidla při hře. • Při činnostech používá jen bezpečné nářadí. • Vybírá si smysluplné pohybové činnosti ve volném čase.

C. Metody a formy práce	Soutěže, rozhovory, vycházka, sportovní hry, individuální přístup, projekty, dopravní hřiště, nácvik - cvičení, výklad.
D. Činnosti	<p>Dodržujeme pohybový režim a správné držení těla. Využíváme relaxační cvičení. Rozvíjíme vytrvalost, rychlost, koordinaci pohybu. Dodržujeme hygienu při TV. Pohybové aktivity provádíme jen v bezpečných prostorách. Učíme se základům první pomoci. Zúčastňujeme se pohybových her, Olympiády ve ŠD. Při pohybových aktivitách využíváme i netradiční náčiní. Využíváme rytmické a kondiční formy cvičení - vyjádření melodie a rytmu pohybem. Zvládáme základy sportovních her - manipulaci s míčem, pálkou, spolupráci ve hře. Využíváme bazén - cvičíme plavecké dovednosti, otužujeme se. Na dopravním hřišti se učíme zásady správné jízdy na kole. Seznamujeme se s možnostmi členství v tělovýchovných sdruženích.</p>
E. Průřezová témata	<p>Osobnostní a sociální výchova. Výchova demokratického občana. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.</p>

Pracovní výchova

A. Dílčí výstupy, kterých žáci dosahují podle svých schopností	<p>Vytváří jednoduchými postupy předměty z různých materiálů. Zvládá činnosti při práci se stavebnicemi. Pečuje o nenáročné rostliny. Umí se správně chovat při stolování v jídelně.</p>
<p>B. Klíčové kompetence :</p> <ul style="list-style-type: none"> • K učení • K řešení problémů • Sociální a personální • Občanské • Pracovní • K trávení volného času 	<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Při práci využívá získané zkušenosti a poznatky. • Rozlišuje správné a chybné řešení situací a problémů. • Projevuje ohleduplnost, při práci ve skupině spolupracuje a v případě potřeby se dokáže podřídit • K práci přistupuje zodpovědně, dbá na své zdraví a zdraví spolužáků, dodržuje bezpečnost při práci. • Při práci používá bezpečné materiály a nástroje. • Umí si vybrat činnosti dle vlastního zájmu, dokáže své zájmy rozvíjet i ve skupině.

C. Metody a formy práce	Soutěže, rozhovory, vycházky, četba, exkurze, výstavy, besedy, dílny, prezentace, individuální přístup, projekty, výklad.
D. Činnosti	<p>Pracujeme s drobným materiálem - navlékáme, svazujeme, stříháme, trháme (tvorba koláží, navlékání náhrdelníků, závěsné ozdoby, šití knoflík</p> <p>Modelujeme - učíme se hníst, válet, koulet, mačkat, vytahovat, ubírat, vykrajovat a modelovat základní tvary. Používáme plastelínu, modurit, sádro, hlínu, venku písek a sněh.</p> <p>Pracujeme s papírem - nacvičujeme mačkání, trhání, stříhání, překládání, skládání, vyrábíme jednoduché modely.</p> <p>Pracujeme s textilem - šijeme, uzlujeme, háčkujeme, vyšíváme.</p> <p>Pracujeme se stavebnicemi a stavebnicovými prvky - Merkur, Lego, puzzle, obrázkovými kostkami, tvoříme mozaiky z různých materiálů.</p> <p>Poznáváme, co patří na pole, zahradu, do lesa.</p> <p>Sejeme a pozorujeme růst fazolí, hrachu, obilí.</p> <p>Rozpoznáváme základní druhy obilovin.</p> <p>Sbíráme přírodní materiál.</p> <p>Učíme se dodržovat zásady bezpečnosti a hygieny při práci</p> <p>Učíme se zásady správného stolování a hygieny.</p>
E. Průřezová témata	Osobnostní a sociální výchova.

Literární výchova

A. Zaměření	<p>Rozvíjet čtenářské a jazykové dovednosti</p> <p>Formovat pozitivní vztah k literatuře a k umění</p> <p>Pracovat liter. textem (poznávat příběhy, postavy, hrdiny)</p>
B. Cíle	<p>Rozvíjet u dětí představivost a fantazií</p> <p>Rozvíjet pozitivní vztah k literatuře</p> <p>Obohacovat slovní zásobu a jazykové dovednosti</p> <p>Rozvíjet vlastní uměleckou tvořivost (recitace, sloh)</p> <p>Vést k estetickému chování</p>
<p>C. Klíčové kompetence :</p> <ul style="list-style-type: none"> • K učení • Komunikativní • Sociální a personální • Občanské 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj čtenářských a jazykových dovedností • Kultivace mluveného projevu (obohacuje slovní zásobu , ...) • Umí pracovat ve skupině, osvojuje si elementární lit. pojmy a poznatky • K zadaným úkolům přistupuje odpovědně a uvědoměle

<ul style="list-style-type: none"> • Pracovní • K trávení volného času 	<ul style="list-style-type: none"> • Učí se organizovat, řídit, hodnotit, • Výběr literárního žánru podle věku, vlastních dispozic
D. Metody a formy práce	Rozhovor, výklad - četba Názorný příklad, ukázka - poslech Hodnocení Aktivní umělecké kroky
E. Činnosti	Učí se pracovat s textem (vysvětlení textu, popis, analýza) Kultura mluveného projevu (správné tempo, intonace, přízvuk, artikulace, pamětné zvládnutí) Učí se pracovat s dechem Rozvoj výslovnosti - hry se slovy, jazykolamy Zbavuje se ostychu (při předčítání, přednesu textu před třídou) Učí se hodnotit svůj výkon Učí se propojovat poznatky z různých oborů (literatura, hudba, výtvarné umění)
F. Průřezová témata	Osobnostní a sociální výchova Výchova k myšlení v evropských, globálních souvislostech Multikulturní výchova

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Průřezová témata jako důležité formativní prvky vzdělávání vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků a pro jejich vzájemnou spolupráci především při řešení úkolů. Prostupují do celé činnosti ŠD a tím napomáhají rozvíjet osobnosti žáků především v oblasti postojů a hodnot.

Při komplexním pojetí výchovně-vzdělávací práce se plnění těchto úkolů prolíná s tematickým plánem. Průřezová témata jsou začleněna do vzdělávacího obsahu ŠD integrací do tematického plánu, případně realizována pomocí projektů.

Průřezové téma	Činnost	Integrace do tématu nebo projekt
Osobnostní a sociální výchova	<p>K osobnostnímu rozvoji žáků přispíváme celou činností ve ŠD - pracovní výchovou, při hrách a soutěžích, cvičením smyslového vnímání, paměti, pozornosti a soustředění</p> <p>Regulaci vlastního sebeovládání, jednání a prožívání cvičíme při práci a hrách v kolektivu, při dodržování režimu.</p> <p>K sociálnímu rozvoji žáků přispíváme hraním a prací v kolektivu, vzájemným respektováním na základě uznávání lidských práv</p>	<p>Člověk a jeho zdraví Výtvarná výchova Tělesná výchova Pracovní výchova Hudební výchova</p> <p>Člověk a jeho zdraví Lidé a čas Tělesná výchova</p> <p>Lidé kolem nás</p>
Výchova demokratického občana	<p>Vedeme žáky k chápání ŠD jako otevřeného, partnerského a demokratického společenství</p> <p>Učíme žáky soužití s národnostně odlišnými žáky ve škole, lidmi ve společnosti</p> <p>Seznamujeme žáky s možnostmi členství v občanských sdruženích pracujících s dětmi</p>	<p>Místo kde žijeme Lidé kolem nás</p> <p>Lidé kolem nás</p> <p>Místo, kde žijeme Tělesná výchova</p>
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	<p>Poznáváme země z různých světadílů, jejich vlajky a sportovce</p> <p>Vyprávíme, co jsme viděli na dovolené v zahraničí</p>	<p>Místo, kde žijeme Projekt Olympiáda Výtvarná výchova</p> <p>Místo, kde žijeme</p>
Multikulturní výchova	<p>Seznamujeme žáky s kulturou z jiných zemí prostřednictvím hudby, filmů, četby, sportu, výtvarné výchovy.</p>	<p>Místo, kde žijeme Lidé kolem nás, Hudební výchova Výtvarná výchova</p>
Environmentální výchova	<p>Třídíme odpady, sbíráme využitelné suroviny</p> <p>Seznamujeme se s problémy životního prostředí a možnostmi šetření energiemi</p>	<p>Rozmanitosti přírody</p> <p>Rozmanitosti přírody Projekt Den Země</p>
Mediální výchova	<p>Seznamujeme se s dětskými časopisy</p>	<p>Projekt - beseda,</p>

PODMÍNKY PRO VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Školní družina je připravena zabezpečovat vzdělávání žáků se zdravotním postižením. Jejich vzdělávání probíhá formou individuální integrace. Jde o žáky s LMD, vývojovými poruchami učení a také tělesně postiženými. Vychovatelé úzce spolupracují se školou a poradenskými organizacemi.

Mimořádně nadaným žákům umožňujeme pracovat na počítači, vyhledávat informace z internetu, využívat knihovnu ŠD, deskové hry, hlavolamy, kvízy, stavebnice. V případě potřeby jsou pověřováni vedením a řízením skupin, organizováním některých činností. Nadané žáky zapojujeme do soutěží, podporujeme jejich mimoškolní aktivity a vedeme je k rozvíjení pohybových dovedností. Přispíváme k rozvoji osobnostní výchovy a vedeme je k rovnému přístupu k méně nadaným spolužákům, k toleranci a ochotě pomáhat.

Podmínky přijímání, průběhu a ukončování vzdělávání žáků

Zákonní zástupci přihlašují žáka formou zápisního lístku, kde jsou časově vyznačeny odchody žáka a osoby, kterým je předáván. Kapacita ŠD je 180 žáků.

O zařazení dětí rozhoduje ředitel školy až do naplnění kapacity podle kritérií uplatněných v následujícím pořadí:

- žáci 1., 2. nebo 3. ročníku základní školy
- žáci, kteří žijí ve společné domácnosti pouze s jedním rodičem, který je zaměstnán
- žáci, jejichž oba rodiče jsou zaměstnáni
- žáci dojíždějící
- datum podání přihlášky

Ukončení docházky v průběhu školního roku musí být provedeno písemně.

Při nevyzvednutí žáka ze ŠD do konce provozní doby ŠD se vychovatel telefonicky spojí se zákonnými zástupci žáka a dohodnou se na způsobu předání. Pokud není možné se s rodiči žáka nebo s osobami uvedenými na přihlášce žáka telefonicky domluvit, vychovatelka poučí dítě o BOZP (nejkratší cesta, dopravní kázeň) a dohlédne na jeho odchod ze školy.

Do ŠD mohou být umístěni krátkodobě i žáci nepřihlášení k pravidelné docházce z vážných rodinných důvodů po domluvě s vedoucí vychovatelkou.

MATERIÁLNÍ, PERSONÁLNÍ A EKONOMICKÉ PODMÍNKY

Umístění a materiální vybavení

Školní družina je umístěna v 1. patře pavilonu ŠD. Celé patro je vyhrazeno pro družinu a má k dispozici tyto prostory:

- 4 třídy, z toho 2 třídy jsou odděleny zatahovacími dveřmi, takže v případě potřeby vzniká velká místnost
- Sborovna vychovatelek
- WC
- K činnosti venku je využíváno školní hřiště, dvůr a dětské hřiště družiny

K dispozici jsou hračky, učební pomůcky, knihy. Dále jsou k využití koloběžky, základní sportovní vybavení. Zájmové kroužky mohou využívat toto vybavení:

- Keramickou dílnu
- Velkou tělocvičnu
- Knihovnu
- Cvičnou kuchyňku

Ekonomické podmínky

Školní družina je financována z několika zdrojů:

- Ze státního rozpočtu jsou financovány mzdové náklady prostřednictvím kraje, který stanoví normativ na jednoho žáka přijatého k pravidelné denní docházce.
- Ze státního rozpočtu dostává příspěvek na pomůcky podle normativu.
- Ze státního rozpočtu dostává příspěvek na další vzdělávání pedagogických pracovníků.
- Z příspěvku zřizovatele jsou hrazeny provozní náklady.

Úplatu za docházku do ŠD stanovuje ředitel školy. Ředitel školy může rozhodnout o snížení nebo prominutí úplaty na základě žádosti zákonných zástupců a předložených dokladů.

Personální zajištění

Kvalifikovanost - všechny vychovatelky mají vzdělání v oboru vychovatelství na SŠ.

Další vzdělávání vychovatelek je zajišťováno podle potřeby. Všechny vychovatelky absolvovaly školení na počítačích a získali stupeň „P“. Tři se zúčastnili seminářů zaměřených na zpracování ŠVP pro školní družinu. Jedna vychovatelka absolvovala zdravotnický kurz ČČK. Pro získávání nových poznatků je pořizována odborná literatura.

Spolupráce s ostatními subjekty

S rodiči je ve většině případů velmi dobrá spolupráce. Na začátku školního roku dostanou potřebné informace ústně i písemnou formou. Rodiče si mohou vyzvednout žáky přímo v družině, čímž je zajištěn i pravidelný kontakt s nimi. Podle možnosti pomáhají i malými sponzorskými dary.

Velmi dobrá je spolupráce vychovatelek s učiteli 1. stupně. Společně řeší problémy ohledně žáků, podle potřeb si vzájemně vycházejí vstříc. Žáci v družině vyrábějí dárky pro zápis do 1. tříd. Vychovatelky se zúčastňují školních výletů.

Pro zajištění pestrého programu probíhá spolupráce také s knihovnou, dopravním hřištěm a městskou policií.

Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Škola věnuje soustavnou pozornost bezpečnosti a hygieně. Je zpracována Analýza nebezpečí. Pravidelně probíhají kontroly na vyhledávání rizik, aby byla zajištěna bezpečnost všech prostor ve škole a družině odpovídající příslušným vyhláškám. Všechny prostory také odpovídají hygienickým normám. Každý rok probíhá školení zaměstnanců a poučení žáků.

Školní jídelna zajišťuje obědy pro žáky a zaměstnance přímo v budově. V odpoledních hodinách vychovatelky zajišťují pitný režim / příprava vody se šťávou /.

Ve sborovně vychovatelek ŠD je umístěna lékárnička. Jedna vychovatelka absolvovala kurz pro zdravotníky pořádaný Českým červeným křížem. Ve sborovně je také telefon pro případné přivolání lékařské pomoci.

Režim dne je upraven tak, aby zajistil žákům vhodnou strukturu činnosti během pobytu. Umožňuje, jak odpočinek po vyučování, tak dostatek pohybových aktivit.

Z hlediska psychosociálních podmínek je ve ŠD vytvářeno zdravé sociální klima s prvky partnerství, pozitivní nálada u žáků, individuální přístup, ochrana osobnosti, respektování práv a individuálních možností. Umožňuje žákům naplňování jejich zájmů a potřeb nabídkou různých činností.

Prevence sociálně patologických jevů prolíná soustavně celou prací vychovatelů. Je nutné předcházet zejména těmto projevům: šikanování, vandalismu, různým formám násilného chování, xenofobii, rasismu - vzhledem k přibývajícimu počtu žáků různých národností. Problematika je zařazena do vzdělávacího tématu Lidé kolem nás a průřezových témat Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Multikulturní výchova.

Organizační uspořádání, provozní doba

Školní družina má 6 oddělení s celkovým počtem 176 žáků. Provozní doba je stanovena: ranní družina 6.30 - 9.00 hod., odpolední 11.50 - 17.00 hod.

Žáky zapsané do ŠD přebírá vychovatel od třídního učitele a odvádí je do ŠD. Žáky si vyzvedávají zákonní zástupci dle potřeby v průběhu celého odpoledne. Po 15:00 hod. si žáky osobně vyzvedávají zákonní zástupci ve školní družině v pavilonu ŠD nebo žáci odcházejí na základě písemného sdělení zákonných zástupců.

Zákonní zástupci jsou zpravidla v denním kontaktu s vychovatelkami. Pro předání písemných informací vychovatelky používají notýsky nebo žákovské knížky, případně jiné písemnosti.

Psychosociální podmínky:

- Vytváříme příjemné a tvůrčí prostředí plné pohody, příznivé sociální klima – vedeme žáky k otevřenosti, toleranci, uznání, spolupráci a ochotě pomoci druhému.
- Respektujeme potřeby jedince i jeho osobní problémy a zájmové činnosti vždy vychází ze zájmu účastníků zájmového vzdělávání.
- Chráníme žáky před sociálně patologickými jevy – šikana, násilí.
- Včas informujeme žáky i jejich rodiče o činnostech ve školském zařízení.

Zveřejnění školního vzdělávacího programu:

Školní vzdělávací program je zveřejněn v elektronické podobě na webových stránkách školy www.zsjablonova.cz a v tištěné formě u ředitele školy Mgr. Ivy Havlenové nebo u vedoucí vychovatelky školní družiny Jany Klabíkové.

Zpracovala: Jana Klabíková, vedoucí vychovatelka ŠD

Platnost od: 1.9.2011